

BABE IN DEDCI

BESEDILO IN FOTOGRAFIJE:

FRANCI HORVAT

V tujini so ti naravi spomeniki precej bolj poznani kot v Sloveniji, izjemi pa sta Igla med Lučami in Solčavo in Poljanska Baba na Mežakli.

Ajdovska deklica v
Prisojniku

Poljanska
Baba

Da je bilo v preteklosti drugače in so bili kamniti samotarji bolj poznani, kažejo starejši vodniki. V knjigi Rudolfa Badjure Ljudska geografija so predstavljeni skalni osamelci tudi kot »babe in dedci«, povezani pa so z ljudskim izročilom. Vzrok za takšno poimenovanje je treba iskati v domišljiji ljudi, ki so si njihov nastanek razlagali z nadnaravnimi silami. Babe in dedci so živa bitja, ki so se hudo pregrešila in so jih nadnaravne sile za kazen spremenile v kamnite figure. Včasih so ljudje prekleli sonce, pra-

vir vsega življenja (Ajdovska žena z otrokom pri Pilštajnu), ali pa so ljudje okameneli zaradi nespoštovanja krščanske religije in nemoralnih dejanj oziroma prevelike žalosti (Okameneli svatje pri Ribnici ter med Izlakami in Lokami pri Zagorju). Zanimiva je zgodba o Ajdovski deklici, ki jo lahko vidimo v Prisojnikovi severni steni. Pogosto je vodila popotnike skozi snežne zamete čez Vršič, toda ko je otroku prerokovala, da bo postal lovec, ki bo ustrelil Zlatoroga in se z njegovimi rogovi dokopal da zaklada, je sledila huda kazen. Ko so njene sestre slišale za prerokbo o

Korošica in
Lučki Dedec

smrti Zlatoroga, so Ajdovsko deklico preklele tako, da še danes lahko iz Erjavčeve kočice na Vršiču opazujemo njeno kamnito podobo v Prisojniku.

Če se odpravimo v gore, vidimo, da je več bab kot dedcev (gledano geografsko). Omenili smo že Poljansko Babo na Mežakli – nad vasjo Kočna izstopa markantna osem metrov visoka samotna skala. Z malo domišljije v njej lahko opazimo ženski lik. Legenda pravi, da je za kazen okamenela trdosrčna grofovsko hči, ker ni hotela rešiti nesrečnega gonjača, ki se ga je na lovu lotila divja zver. Dostopna je po markirani poti iz Kočne pod Mežaklo. Pozabiti ne sme-

mo še na Ljubeljsko Babo, Dovško Babo, Lučko Babo, Babo nad Blejsko Dobravo, Veliko in Malo Babo nad Jezerskim, Veliko Babo nad Bovcem itn. Pri Dedcih so najbolj poznani Lučki Dedec nad Korošico, Kamniški Dedec, Mokriški Dedec, Kompotelški Dedec, Dedec pod grebenom Zeleniških špic. Prav slednji je pravi posebnost, ne toliko po velikosti kot po obliki. Skalni osamelec je visok komaj 3,5 metra in spominja na nenavadno glavo ali gobo prašnico. Leži na višini 1700 metrov nad morjem in do njega se je mogoče povzpeti po zahtevnem brezpotju iz Kamniške Bele (mimo Kamniške jame oziroma Kovačnice – do teh znamenitosti vodijo stezice).

Kompotelški
Dedec

Dedec pod
Zeleniški špicami

Igla